

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל')

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליץ
414

עבודה זרה דף מ"ו. יום א' פרשת ואתחנן
(צום) תשעה באב תשפ"ה

דף מ"ו - ע"א

הנכרים שעובדים להרים וגבעות - הם מותרים, ועובדיהם בסייף.
לזרעים וירקות - הם אסורים הגם שלא נזרעו מתחילה לשם כך
(כרבי יוסי בר יהודה), ועובדיהם בסייף.

אבני הר שנעקר - י"א: מותרות, משום שלומדים בגזירה שוה מהר
ובהמה בעלת מום או מאילן יבש ומבהמה תמה, שכל שאין בו תפיסת
ידי אדם, הגם שנשתנה מבריותו מותר. וי"א: אסורות, שנאמר 'שקץ
תשקצנו ותעב תתעבנו'.

השתחויה לביצה ולא זקף אותה - לסובר אבני הר שנעקרו
מותרות: הביצה מותרת, לסובר אבני הר שנעקרו אסורות: הביצה
אסורה.

זקף ביצה להשתחויה ולא השתחויה - לסובר עבודה זרה
של ישראל אסורה מיד: אסורה הביצה. ולסובר שאינה אסורה עד
שתעבד: מותרת הביצה. **בא עובד כוכבים והשתחוה לביצה** -
נשתפק חזקיה אם אסורה, וכמו בישראל שזקף לבינה להשתחויה לה
והשתחוה עכו"ם, או שלא אמרו כן רק בלבינה שזקיפתה ניכרת? ולא
נפשט הספק.

דף מ"ו - ע"ב

המשתחויה להר - רמי בר חמא: הסתפק אם אבניו אסורות
למזבח או לא - האם יש נעבד במחומר אצל גבוה או לא? ואם נאמר
שיש נעבד במחומר, עדין יש ספק אם מכשירי קרבן קרבן ונעבד אסור
בהם, או לא? **רבא**: אסור בקל וחומר, מה אתנן שמותר בתלוש להדיוט
אסור במחומר לגבוה, שנאמר 'לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב' ואסור
גם במחומר, נעבד שאסור בתלוש להדיוט, אינו דין שאסור במחומר
לגבוה. ואין דורשים קל וחומר להיפך, ומה נעבד שאסור בתלוש אצל
הדיוט מותר במחומר לגבוה שהרי נאמר 'אלהיהם על ההרים' ולא
ההרים אלהיהם בין להדיוט ובין לגבוה, אתנן שמותר בתלוש להדיוט
אינו דין שמותר במחומר לגבוה (ופסוק 'בית ה' אלוקיך' שמשמע
שאסור גם במחומר בא לדרשה אחרת, ראה בסמוך), כי הכלל הוא
שאם אפשר לדרוש קולא או חומרא - אנו דורשים לחומרא.

'לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך' - לרבי אליעזר:
ממעט פרה שמותר להביאה מאתנן, שהרי שחיתתה בהר
הזיתים ואינה באה לבית. **לחכמים**: בא לרבות ריקועים שעושים בהם
ציפוי לכותל היכל, שכיון שעשוי לנוי אסור להביא מאתנן.

טמא מת שחל שביעי שלו בשבת ערב הפסח - רבי אליעזר:
דן לחומרא להצריכו הזאה בשבת ולחייב אותו בקרבן פסח, מקל וחומר
לחומרא, ומה שחיטה שהיא מלאכה דוחה שבת, כל שכן הזאה שהיא
שבות שתידחה שבת? השיב לו **רבי עקיבא**: שידון לקולא ולפטור

עבודה זרה דף מ"ה. יום שב"ק פרשת דברים
ח' אב תשפ"ה

דף מ"ה - ע"א

משנה. נכרים שעובדים להרים וגבעות - הם מותרים, ומה
שעליהם אסורים, 'הטעם' - לת"ק: שנאמר 'לא תחמוד כסף וזהב
עליהם'. **לרבי יוסי הגלילי**: שנאמר 'אלהיהם על ההרים' - ולא
ההרים אלהיהם, 'אלהיהם על הגבעות' - ולא הגבעות אלהיהם.

אשירה אסורה - שנאמר 'ואשריהם תשרפו באש'. ומפני שיש בה
תפיסת ידי אדם, שהרי נטעו אדם. ואין דורשים 'תחת כל עץ רענן'
שרק תחת עץ רענן הוא אלהיהם ולא בעצם עץ רענן כמו שדרש רבי
יוסי הגלילי בהרים וגבעות, שלא נתכווין הכתוב רק לסימן, שכל מקום
שאתה מוצא הר גבוה, וגבעה נשאה, ועץ רענן, דע שיש שם עבודה
זרה.

נחלקו אמוראים מה יש בין טעם תנא קמא לטעם רבי יוסי הגלילי -
לריש לקיש: לתנא קמא - ציפוי הר אינו כהר ואסור,
ולרבי יוסי הגלילי - ציפוי הר כהר. **לרב ששת**: כולם מודים בציפוי
הר שאינו כהר, ובאילן שנטעו ולבסוף עבדו - לתנא קמא - מותר,
ולרבי יוסי הגלילי אסור, שאמר 'וכל שיש בו תפיסת אדם אסור' גם אם
נטעו ולבסוף עבדו.

דף מ"ה - ע"ב

עץ שננטעו ולבסוף עבדו אסור לרבי יוסי ברבי יהודה - ולמד
זאת מייטור 'ואשריהם תגדעו', איזהו עץ שגידועו אסור ועיקרו מותר?
זה שננטעו ולבסוף עבדו. ואם לא נאמר 'ואשריהם תשרפון באש' הייתי
מפרש 'ואשריהם תגדעו' באילן שננטע מתחילה לכך, אבל לאחר שכבר
נאמר 'ואשריהם תשרפון', למדנו מפסוק 'ואשריהם תגדעו' שגם אם
נטעו ולבסוף עבדו. ולחכמים אין איסור רק באילן שננטע לשם עבודה
זרה (ולחכמים 'ואשריהם תגדעו' בא לדרשה אחרת כמבואר בסמוך).

גידועי עבודה זרה - קודמים לכיבוש ארץ ישראל, **כיבוש ארץ ישראל** -
קודם לביעור עבודה זרה לגמרי, **לחכמים**: שנאמר
'ונתצתם את מזבחתם' והנח, 'ושברתם את מצבתם' והנח, והגם
שצריכים שריפה, מכל מקום רדוף אחרי הגויים ואחר כך שרוף. **לרבי יוסי ב"ר יהודה**: לומדים דין זאת מפסוק 'אבד תאבדון', אבד ואחר
כך תאבדון.

העוקר עבודה זרה צריך לשרש אחריה - לחכמים: שנאמר
'אבד תאבדון', לרבי יוסי ב"ר יהודה: שנאמר 'ואבדתם את שמם מן
המקום ההוא'.

העוקר עבודה זרה צריך לכנות לה שם - שנאמר 'ואבדתם את
שמם', והכינוי יהא לגנאי שנאמר 'שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם
הוא', כגון אם היו קורים אותה בית גליא - קורים לה בית כריא, עין כל
קורים לה - עין קוץ.

אותו מקרבן פסח, כי מה הזאה שהיא שבות אינה דוחה שבת, שחיטה שהיא מלאכה אינו דין שלא תידחה. והגם שתמיד דורשים לחומרא, רבי עקיבא למד אצל רבי אליעזר בעצמו שהזאה אינה דוחה שבת.

עבודה זרה דף מ"ז. יום ב' פרשת ואתחנן י"א אב תשפ"ה

דף מ"ז - ע"א

בעי רמי בר חמא:

המשתחוה לקמת חטים - הסתפק רמי בר חמא מה דין הקמח למנחות, אם יש שינוי בנעבד או לא? **ללשון ראשון למר זוטרא:** נפשט בגמרא שאין שינוי בנעבד ואסור, שהרי גם האסורים למזבח שעברו ולבסוף נרבעו וולדותיהם אסורים, והגם שנשתנה העובר לבהמה. **ללשון שני למר זוטרא:** לא נפשט האיבעיא, שאין ראייה מעובר שהיה מתחילה בהמה ונגעלה דלת בפניו, מה שאין כן חטים שהשתנו לקמח.

האסורים למזבח אם נרבעו ולבסוף עיברו - **לת"ק:** ולדותיהם מותרים, **לרבי אליעזר:** ולדותיהם אסורים. אם עיברו ולבסוף נרבעו - לדברי הכל אסורים.

בעי ריש לקיש:

המשתחוה לדקל - אם נטעו מתחילה לעבודה זרה - לולבו אסור גם להדיוט וכל שכן למצוות לולב. אם נטעו ולבסוף עבדו - **לרבי יוסי ב"ר יהודה:** אסור גם להדיוט, **לחכמים:** מותר להדיוט. **למצוות לולב** - **ריש לקיש:** הסתפק אם הוא מאוס לגבוה או לא? **לרב דימי:** ספיקת ריש לקיש הוא בלולב שבא מאילן אשירה שביטל - האם יש דיחוי אצל מצוות, והואיל ומתחילה לא היה ראוי שוב אינו ראוי לעולם, או שאין דיחוי.

כיסה הדם ונתגלה - פטור מלכסות שוב. **כיסה רוח וחזר ונתגלה** - חייב לכסות. ופירש רב פפא הטעם שחייב לכסות שאין אומרים 'הואיל ואידחי אידחי', משום שאין דיחוי אצל מצוות. ריש לקיש הסתפק בדעת רב פפא אם אמר כן בתורת וודאי, או שהוא ספק אם יש דיחוי ורק מספק צריך להחמיר ולכסות? תיקו.

בעי רב פפא:

המשתחוה לבהמה - נסתפק רב פפא אם הצמר מותר לתכלת, **לתכלת עבור בגדי כהונה** - תלוי בספק של רמי בר חמא אם מכשירי קרבן כקרבן ואם יש שינוי בנעבד? **לתכלת עבור מצות ציצית** - תלוי בספק של ריש לקיש במשתחוה לדקל אם לולבו אסור למצוה או לא? **מה דין קרניה לחצוצרות, שוקיה לחלילים, בני מעיה לנימי כינור?** לסובר עיקר שירה בכלי - בוודאי אסור. לסובר עיקר שירה בפה האם כיון שאינו רק להנעים את הקול האם מותר או לא? תיקו.

בעי רבה:

המשתחוה למים שבספל - המים אסורים גם להדיוט. **המשתחוה למעיין היוצאת מקרקע שלו** - להדיוט מותר לפי שהוא מחובר, לנסכים - נסתפק רבה אם מימי מותרים משום שהשתחוה למים שלפניו והם כבר הלכו, או שהשתחוה לכל קילוח הנהר והילוכו? ואם היה מעין של רבים - מותרים.

דף מ"ז - ע"ב

משנה. מי שהיה כותל ביתו סמוך לעבודת כוכבים ונפל - אסור לבנותו, שהרי בונה כותל לעבודה זרה. כיצד עושה? כונס בתוך שלו ארבע אמות ובונה. היה מקום הכותל שלו ושל עבודה זרה, חלקו בעובי הכותל עולה לארבע אמות, שאם עובי הכותל שתי אמות, עולה לו אמה ומרחיק שלש אמות ובונה. **אבני הכותל** עציו ועפרו (גם

חלקו, שהרי אין ברירה). **לת"ק:** מטמאים בנגיעה כשרץ, שנאמר 'שקץ תשקצנו', **לרבי עקיבא:** מטמאים גם במשא כנדה, שנאמר 'תזרם כמו דוה צא תאמר לו', מה נדה מטמאה במשא כך גם עבודה זרה.

ד' אמות שמרחיק משתמש בהם לבית הכסא - כדי שלא יהא הרחבת מקום לעבודה זרה. ומשתמש בזה עבור תינוקות או שעושה לה גדר בקוצים משום צניעות.

איזהו צנוע - זה מי שנפנה בלילה בצניעות כמו שנפנה ביום, שנפנה רק מיושב, ומגלה טפח או טפחיים כשיעור שנתנו חכמים.

משנה. שלשה בתים לביטול עבודה זרה: א. בית שבנאו מתחילה לשם עבודה זרה - אסורה גם אם לא השתחוה לו (ואם בנאו הגוי יבטל באופן שישבור ממנו קצת, ואם הוא של ישראל אסור לעולם). **ב.** סייד ועשה ציורים לעבודה זרה וחידש - נוטל מה שחידש ומותר. **ג.** הכניס לתוכה עבודה זרה והוציא - מותר.

המשתחוה לבית לאחר שנבנה - הגם שלא נבנה מתחילה לעבודה זרה, לדעת רב אסור, שהרי תלוש ולבסוף חברו דינו כתלוש. ולא נמנה במניין הבתים שבמשנה, כיון שלעניין ביטול דינו שוה לבית שבנאו לשם עבודה זרה.

משנה. שלש אבנים לביטול עבודה זרה: א. אבן שחצבה מתחילה לבסיס (שמושיב עליה צלם ועובדים גם את הבסיס בעצמו) - אסורה (גם אם לא העמיד עליה, ואם גוי חצבה - יבטל באופן שיחסיר קצת, ואם ישראל חצבה - אסורה לעולם). **ב.** היתה חצובה כבר, וסייד וצייר לעבודה זרה, גם אם לא צייר בגוף האבן - צריך לקחת מה שסייד וצייר ומותרת. וגם אם סייד וצייר בעצם האבן, כשלקח מה שחידש מותרת, ואין אומרים שהוא כאבן שחצבה מתחילה לעבודה זרה. **ג.** העמיד עליה עבודה זרה וסילק - מותרת.

עבודה זרה דף מ"ח. יום ג' פרשת ואתחנן י"א אב תשפ"ה

דף מ"ח - ע"א

משנה. שלש אשרות: א. אילן שנטע מתחילה לעבודה זרה - אסור עד שיבטל הגוי. **ב.** היה נטוע כבר, וגידע ופיסל לעבודה זרה כדי לעבוד את הגידולים שיגדלו בו מעכשיו, והחליף - נוטל מה שהחליף והעיקר מותר. וגם אם נעשה מעשה בגוף האילן, כגון שהכריך והרכיב - נוטל מה שהחליף, ולא נחשב כאילן שנטע מתחילה לשם עבודה זרה. **ג.** העמיד תחתיה עבודה זרה ונטלה - מותרת.

המשתחוה לאילן - **'לשמואל'** עיקרו - מותר לדברי הכל, ומה שניתוסף בו לאחר שעבדו - **לרבי יוסי בר יהודה:** אסור, וכדבריו פסק שמואל. **לחכמים:** מותר, ואם גידע ופיסל לעבודה זרה - התוספת אסור. **'לרב אשי'** נחלקו רבי יוסי בר יהודה וחכמים לענין העיקר - **לרבי יוסי בר יהודה:** אסור שנאמר 'ואשריהם תשרפון באש', **לחכמים:** מותר שנאמר 'ואשריהם תגדעון', איזהו אילן שהגידע אסור והעיקר מותר, זה שנטעו ולבסוף עבדו. אבל התוספת אסורה לדברי הכל. ומה ששינו שם גידע ופסלו לעבודה זרה התוספת אסורה והעיקר מותר, יש לפרשה כרבי יוסי בר יהודה, שרק אם השתחוה לו בסתם עיקרו אסור, אבל אם גידע ופסל גילה דעתו שרוצה רק בתוספת. ויש לפרש כחכמים, שבא לומר שהגם שעשה מעשה בגוף האילן לא נאסר העיקר רק התוספת.

משנה. אשירה שיש תחתיה עבודה זרה - **לחכמים:** אסורה, **לרבי שמעון:** מותרת. ומעשה בצידן שהתיר רבי שמעון אילן שהיו עובדים אותה משום שמצאו צורה בגל שהיה תחתיו.

אילן ספק אשירה איך ניכר שהיא אשירה - **לרב:** כל שכומרים יושבים תחתיה ואין טועמים מפירותיה. **לשמואל:** גם אם אומרים תמרים אלו לבית עבודה זרה, משום שמטילים בו שיכר ושותים ביום אידם. **'הלכה'** כדברי שמואל.

משנה. לא יושב בצל אשירה - וגם בצל צילה (בצל הארוך שבשחרית וערבית להלן מקומת האילן, שהוא צל קלוש). ואם ישב גם בצל קומתה, כיון שלא עבר תחתיה טהור.

לא יעבור תחת אשירה - ואם עבר טמא. שאי אפשר שלא יהא שם תקרובת עבודה זרה, ומטמא בטומאת אוהל לרבי יהודה בן בתירא, שנאמר 'ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים', מה מת מטמא באוהל כך גם תקרובת עבודה זרה.

היה גוזלת לרבים ועבר תחתיה - טהור. אבל לא יעבור לכתחילה אם יש דרך אחרת. ואם אין דרך אחרת - עובר לכתחילה. רב ששת הורה למשמש שימשוך אותו במרוצה הגם שלא היה לו דרך אחרת, משום שהוא אדם חשוב.

עבודה זרה דף מ"ט. יום ד' פרשת ואתחנן י"ב אב תשפ"ה

משנה. זריעת ירקות תחת אשירה - לחכמים: זורעים תחת אשירה ירקות בימי הגשמים שהאילן קשה להם שמעכב את החמה. ולא בימות החמה שיפה להם הצל. **לרבי יוסי:** אסור גם בימות הגשמים מפני שהעלים נושרים עליהם ומזבלים אותם. ובחזירין לדברי הכל אין זורעים תמיד משום שהצל יפה להם.

מדברי רבי יוסי - נלמד שזה וזה גורם אסור, שהרי העלים של עבודה זרה והקרקע גורמים לירקות שיגדלו. **מדברי חכמים** - נלמד זה וזה גורם מותר. וממה ששינונו שלרבי יוסי שוחק וזורה לרוח לעבודה זרה, ולחכמים לא יעשה כן משום שנעשה זבל, יש ללמוד להיפך. ותירצו נגמרא למסקנא (סוף דף מ"ט). ששיטת רבי יוסי היא שזה וזה גורם מותר בין בשאר איסורים ובין בעבודה זרה, ולא אמר שאסור בימי הגשמים רק לדברי חכמים הסוברים זה וזה גורם אסור. ולחכמים זה וזה גורם אסור, וכאן התירו משום שמה שנשבח על ידי העלים פוגם בצל.

נוטעים יחור של ערלה, ואין נוטעים אגוז של ערלה - מפני שהוא פרי ואסור בהנאה. עבר ונטע לאגוז או הבריק והרכיב - לרבי יוסי הפירות מותרים, שהרי גדל על ידי הפרי והקרקע, וסובר זה וזה גורם מותר.

שדה שנזדבלה בזבל עבודה זרה, או פרה שנתפטמה בכרשיני עבודת כוכבים - לרבי יוסי: השדה - תיזרע, והפרה - תישחט שסובר זה וזה גורם מותר, **לחכמים:** שדה - תבור, ופרה - תרזה, שסוברים זה וזה גורם אסור.

שאור של חולין ותרומה שנפלו לעיסה, ואין באחד מהם כדי לחמץ, והצטרפו וחימצו - לרבי אליעזר: אחר אחרון אני בא. ופירש אביי שאם קדם וסילק לאיסור קודם שנפל ההיתר מותר, אבל אם לא סילק, הגם שנתן להיתר באחרונה אסור, שזה וזה גורם אסור. ובגמרא דחו שמא גם אם לא סילק לאיסור מותר, שסובר שאם נגמר באיסור אסור ואם נגמר בהיתר מותר. **לחכמים:** בכל אופן אין איסור עד שיהא באחד מהם כדי לחמץ, כי סוברים זה וזה גורם מותר.

'הלכה' כרבי יוסי - שסובר זה וזה גורם מותר גם בעבודה זרה. וכן התיר רב יוסף גינה שנזדבלה בזבל של עבודה זרה.

משנה. נטל מעץ אשירה עצים - אסורים בהנאה. **הסיק בהם התנור** - אם הוא חדש - יותץ, משום שהוחזק מאיסורי הנאה. ואם הוא ישן - יוצץ, שלא יאפה בהיסק זה. **אפה בו פת** - אסורה בהנאה. **נתערב באחרות - לחכמים:** כולם אסורות בהנאה, משום שאין פדיון לבודה זרה, **לרבי אליעזר:** יוליך דמי הנאה לים המלח.

נטל הימנה כרכור - אסור בהנאה, **ארג בו הבגד** - אסור בהנאה, **נתערב באחרים ואחרים באחרים, לחכמים:** כולם אסורים בהנאה, **לרבי אליעזר:** יוליך הנאה לים המלח הגם שהאיסור בעין.

'הלכה' כרבי אליעזר שמוליך דמי הנאה לים המלח והיא מותרת - **לרב אדא בר אהבה:** רק בפת, אבל חבית של יין נסך שנתערב בחביות היתר, כולם נאסרות בהנאה ואין לה תקנה בהולכת הנאה לים המלח. **לרב חסדא:** גם חבית מותרת.

משנה. כיצד מבטל אשירה? קירסם, או זירד, או נטל ממנה מקל או שרביט ואפילו עלה, בטילה.

שיפה אותה לצורכה - אסורה, **שלא לצורכה** - מותרת. והחתיכה - **י"א:** שאסור, **וי"א:** שמותר.

גוי ששיפה עבודה זרה לצורכו - היא ושפאיה מותרים (לסובר שפאים מותרים). **שיפה לצורכה** - היא אסורה ושפאיה מותרים. **ישראל ששיפה עבודה זרה** - בין לצורכה ובין לצורכו היא ושפאיה אסורים, שאינו יכול לבטל עבודה זרה.

עבודה זרה שנשתברה - לרב: צריך לבטל כל קיסם וקיסם ואינה בטילה מאליה, **לשמואל:** אין עבודה זרה צריכה ביטול רק בדרך גדילתה, אבל כשנשתברה בטילה מאליה. **ללשון ראשון:** נחלקו בשברי שברים אם אסורים או מותרים, אבל השברים עצמם לדברי הכל אסור משום שעובדים לשברים. **ללשון שני:** לדברי הכל שברי שברים מותרים, ונחלקו בעבודה זרה של חוליות שהתפרקו מעצמם והדיוט יכול להחזיר, שלפי רב: לא בטילה מאליה, ולפי שמואל: כיון שאין דרכה ליפול ולהתפרק אינה צריכה ביטול.

הדרן עלך פרק כל הצלמים

עבודה זרה דף נ'. יום ה' פרשת ואתחנן י"ג אב תשפ"ה

פרק רביעי - רבי ישמעאל

משנה. אבנים שנמצאו ליד מרקוליס, אם ידוע שנשרו מהמרקוליס - אסורות גם לסובר שאין עובדים לשברים, משום שמתחילה אין האבנים מחוברות ודרכם ליפול. וכן אם נמצאו קרוב למרקוליס שיש לתלות שנפלו ממנו - אסורות. היו מרוחקות ממנו והם בתוך ארבע אמות, **לרבי ישמעאל:** אם הם שלש או בצד זו - אסורות, משום שעושים מרקוליס קטן לצד גדול, ואם הם שתיים שאינו דומה למרקוליס - מותרות. **לחכמים:** אין עושים מרקוליס קטן לצד גדול, לפיכך בין שתיים בין שלש אם נראות עמו - אסורות, ואם אינם נראות עמו - מותרות. **והמחלוקות בשתי תפיסות** - כלומר שיש תל גבוה ביניהם, אבל בתפיסה אחת שאין תל ביניהם, אם הם בתוך ארבע אמות - גם שתיים אסורות לרבי ישמעאל, שמסתמא נפלו ממנו. ואם הם מרוחקות - שתיים מותרות, ושלש אסורות משום שעושים מרקוליס קטן בצד גדול. והגם שאבני בית קוליס הם אחת מכאן ואחת מכאן וזו על גביהם, אוסר רבי ישמעאל בשלש שהם זו בצד זו, שמקפידים כך רק בעיקר המרקוליס, ולא בקטן שעושים לצד גדול.

גויים שחיפו דרכים באבנים שנזרקו על מרקוליס - י"א: שאסורות, שהם תקרובת עבודה זרה ואין להם בטילה עולמית, שנאמר 'ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים', מה מת אין לו ביטול לעולם כך תקרובת עבודה זרה. **וי"א:** שמותרות, שלא נקרא תקרובת רק אם הקריבו כעין פנים. וישראל שחיפה את הדרכים באבני מרקוליס - לדברי הכל אסורות.

רבי מנחם ברבי סימאי נקרא 'בנם של קדושים' - שלא הסתכל גם בצורת מטבע.

- כיון שהוא ראוי לגבוה בבמה שלהם, כל שכן שהוא ראוי לעבודה זרה.

מחוסר אבר אסור להקרבה לבני נח - שנאמר 'ומכל החי מכל בשר שנים מכל', אמרה תורה הבא בהמה שחיים ראשי איברים שלה. וטריפה נתמעט ממה שאמר הקב"ה לנח 'אתך' בדומים לך, ואין לומר שהיה נח טריפה, כי לא יתכן שאמר לו שיכניס דווקא טריפה כמותו ולא שלימה.

מפסוק 'להחיות זרע' למדנו - שציווה הקב"ה לנח שלא יכניס זקן או סריס שאינם בני בנים, כי מפסוק 'אתך' היינו אומרים רק לצוותא בעלמא ולא נתמעט רק טריפה.

דף נ"א - ע"ב

שוחט בהמה למרקוליס חייב - הגם שאין עבודתה בזביחה, שנאמר 'ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים', אם אינו ענין לכדרכה, שנאמר 'איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם', תנהו ענין לשלא כדרכה.

קדשים שהקדיש בשעת איסור הבמות, והקריב בחוץ בשעת איסור הבמות - עונש כרת, שנאמר 'ואל פתח אהל מועד לא הביאו' וגו', ואזהרה נלמד ממה שנאמר 'פן תעלה עולותיך', שכל מקום שנאמר השמר ופן ואל אינו אלא בלאו. **הקדיש בשעת היתר במות והקריב בשעת איסור הבמות** - עובר על עשה של 'והביאום לה', ועל לאו של 'ולא יזבחו עוד את זבחייהם', אבל אינו עונש כרת, שנאמר 'חקת עולם תהיה זאת להם', רק זאת להם ולא אחרת להם. והגם שלמדנו מפסוק 'לא יזבחו' לשוחט למרקוליס, תיבת 'עוד' מיותרת, ואנו קורים בו 'לא יזבחו' ו'לא עוד' לרבות שניהם.

משנה. מצא בראש מרקוליס מעות כסות או כלים באופן שאינם עשויים לנוי - כגון כיס של מעות קשור לצוואר, כסות מקופלת שמונחת על הראש, וכלי שהפוך על ראשו - מותרים. שבכתוב אחד נאמר 'ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם', שגם עץ ואבן אסורים, ובכתוב אחד נאמר 'לא תחמוד כסף וזהב עליהם', מה עליהם אסור רק דבר של נוי, ושאינו של נוי מותר, כך עמהם. ואין לומר להיפך, שאם כן לא יאמר כלל הפסוק של 'עליהם'.

מצא עליו דבר הקרב על המזבח - כמו פרכילי ענבים ועטרות שבלים, יינות ושמן וסלתות, וכל דבר שכיוצא בו קרב על המזבח - אסור.

כל דבר שבתוך המחיצות - גם מים ומלח, כיון שהם כעין פנים אסור. **חוץ למחיצות** - אסור רק דבר של נוי, שאינו של נוי מותר. ואין דין מחיצות לפעור ולמרקוליס, שגם דבר שהוא בחוץ דינו כבפנים ואסור.

גליון זה הוקדש ליכרון עולם

לעילוי נשמת הכחור החשוב בנזמין ביינוש הכהן כץ ז"ל

כן יכלחט"א הרב החסיד ר' ישראל אריה הי"ו

נלב"ע י"ב מנחם אב תשס"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

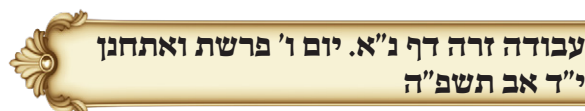

מתליעים (נוטלים תולעת שיש באילן), **ומזהמין** (מדביקים זבל על מכה באילן) - שאסרה תורה רק מלאכה ולא טירחה. ודווקא כדי להעמיד את האילן, אבל להשביח אסור, וכך שנינו מזהמין את הנטיעות, וכורכים וקוטמים אותם, ועושים להם בתים ומשקים אותם עד ראש השנה, אבל בשביעית עצמה - אסור. **אין מתליעים ומזהמין במועד** - שגם טירחה שאין בה מלאכה אסורה.

אין מגזמים (לקטוע את הנוף כדי שיוציא נופות הרבה) **בין במועד ובין בשביעית** - שהוא משביח את האילן, מה שאין כן הזיהום שרק מעמיד ולא משביח.

סכין שמן לגזום במועד ובשביעית - ודווקא בכדי להעמיד לאילן, אבל לפטם הפירות - אסור, וכן שנינו שסכין את הפגין ומנקבים ומפטמים אותם עד ראש השנה, אבל לא בשביעית. **רבינא**: הקשה מה בין זיהום שאסור במועד, לסיכה המותרת, הרי שניהם עשויים להעמיד את האילן?

שני סוגי חפירה תחת זיתים: האחת להשביח לאילן - ואסורה בשביעית, והשנית לכסות את שורשי האילן שהתגלו, שמותרת בשביעית.

עבודה זרה דף נ"א. יום ו' פרשת ואתחנן י"ד אב תשפ"ה

דף נ"א - ע"א

עבודה זרה שעובדים אותה במקל, כגון שמקשקים לפניה במקל, שבר מקל בפניה - לרב חייב הגם שאין עבודתה בכך, שהיא כעין זביחה שחייבים עליה גם אם אין דרכה בכך. אבל זרק מקל בפניה פטור - שאינה כמו זריקה, משום שאין כאן זריקה המשתברת כזריקת הדם. המקל לענין תקרובות - אם שבר מקל בפניה חייב מיתה, ונאסרת המקל משום תקרובת גם אם אין דרך עבודתה בכך, לרב - שהיא כעין זביחה. זרק מקל לפניה - אם עובדים אותה בזריקת מקל חייב מיתה, אבל אינה נאסרת משום תקרובת, משום שאינה זריקה המשתברת.

האכיל צואה לעבודה זרה או שנסך לפניה עביט מי רגלים - חייב, ודווקא בצואה לחה שהיא זריקה המשתברת.

לרבי יהודה וחכמים בברייתא אין אומרים שהשבירה היא כמו זביחה, וצריך זביחה ממש כבפנים. ואם שחט לה חגב - לרבי יהודה: חייב, לפי שיש לה צוואר כבהמה, לחכמים: פטור, משום שאין בה שחיטה.

אבנים הנזרקות למרקוליס נאסרות - ולא משום תקרובת (לרב שאין זו כעין זריקה כיון שאינה משתברת), אלא משום שמגדל עבודה זרה, שכל אחת נעשית עבודה זרה ותקרובת לחברתה, והאחרונה מותרת לסובר שאין עבודה זרה של גוי נאסרת עד שיעבדו בה - שעדיין לא עבדו לה, אלא שאין אנו יודעים איזו היא. לרב אשי: כל אחת נעשה תקרובת לעצמה ולחברתה, נמצאת שכבר נעבדת בשעת זריקה עצמה, ואסורה משום עבודה זרה שעבדו לה.

מצא בראש עבודה זרה כסות או מעות או כלים - מותרים. **יינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב לגבי מזבח** - אסורים, שהם כעין פנים ויש בהם זריקה המשתברת. וכן אם מצא פרכילי ענבים ועטרות של שיבולים, אם בצרם מתחילה לשם כך - אסורות, שהבצירה היא עבודה כשבירת מקל.

הזובח בהמה בעלת מום לעבודה זרה - פטור, שנאמר 'וזבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו', לא אסרה תורה רק כעין פנים. ודווקא אם יש בה חיסרון אבר שאסור לבני נח, אבל בדוקין שבעין